

Airbus A-400M hegazkin militarra. Euskal Herriko industria aeronautikoa buru-belarri dabil honen eraikuntzan.

Aeronautika

Industria militarri loturiko etorkizuna

Euskal aeronautika sektoreak 11.000 enplegutik gora sortu du. Duela gutxira arte abiazio komertzial zibilaren alorrean jardun izan bada ere, laster industria aeroespazial militarri ere lotuko zaio, A-400M Airbusaren proiektuan parte hartuko baitu. Hain justu, proiektu horretako lehen garraio-hegazkin militarrek joan den abenduan egin zuen estreinako hegaldia, Sevillan.

DANIEL UDALAITZ

BATIK BAT Euskal Autonomia Erkidegoan kokatutako aeronautika-sektorearen arduradunek eta horiek sortutako Hegan elkarteak kontu handia izan dute beti industria militarrekin lot ez ditzaten, eta behin eta berriro errepikatu dute elkarteko enpresak arlo zibil

eta komertzialean dihardutela, soil-soilik. Azken aldian, berriz, –joan den azaroan, zehazki– Airbus A-400M garraio-hegazkin militarrek bere lehen hegaldia egin du Sevillan (Espainia), eta agerian utzi du Hegan elkartean bildutako 21 euskal enpresek parte-hartze

garrantzitsua izan dutela egitasmoan. Hortaz, euskal aeronautika sektorearen etorkizuna industria militar aeroespazialari lotuta dago, aeronautika zibilaren aldeko apustu garrantzitsua ahaztu gabe, noski –hala erakusten du A380 proiektuan, historiako bidaiari-hegazkin

Sener aeronautika enpresan motorrak frogatzeko simuladore bat.

zibilik handienez, izandako partaidetzak—.

Airbus A-400M hegazkin militarra eraikitze proiektua

Airbus A-400M programa 2003an jaio zen, partzuergo batean bildutako zazpi herrialdek 180 aireontzi erosteko konpromisoa hartu zutenean. Aurrekontua guztira 20.000 milioi eurokoa zen, eta partzuergoa osatzen zuten herrialdeak honakoak: Espainia, Frantzia, Alemania, Turkia, Belgika eta Luxenburgoko. Orduetik hona 184 hegazkin eskatu dituzte: Espainiak 27, Frantziak 50, Alemaniak 60, Erresuma Batuak 25, Turkiak 10, Belgikak 7, Malasiak 4 eta Luxenburgok 1.

Airbus eredu horren lehen hegaldia 2008. urteko hasierarako aurreikusten zen, baina, hainbat arrazoi medio —politikoak zein teknikoak— izandako atzerapenaren ondoren, hasierako aurrekontua asko igo da; 5.000 eta 8.000 milioi euro artean, hain zuzen. A-400M hegazkina Sevillako EADS plantan (Airbus Military-ko kidea) hasi ziren muntatzen 2006ko urrian, eta handik ia bi urtera bukatu zuten lehenengo hegazkina, 2008ko ekainaren 26an, jendaurreko aurkezpen-ekitaldi bat eginez. Inaugurazio-hegaldia iazko abenduan egin zuen garraio-hegazkin militar erraldoi honek, Sevillan bertan. Orain 3.700 hegal-

di-ordu bete beharko ditu, datozen hiru urteetan, 2012 urtearen bukaera aldera Frantziako ejertzitoari lehen hegazkina eman baino lehen. A-400M garraio-hegazkin militarra munduko hirugarren handiena da, Antonov AN-255 errusiarraren eta Lockheed C5 Galaxy estatubatuarren atzetik, baina beste biak baino moldagarriagoa da, eta gai da ezein lurrazal-motetan eta pista laburretan lur hartzeko.

Euskal Herriko 21 enpresa

Hogeita bat euskal enpresa ari dira lanean dagoeneko, Hegan elkarrean bat eginda (Euskadiko Aeronautikako eta Espazioako Klusterra), A-400M Airbus proiektuan. Enpresa horien artean honakoak nabarmendu daitezke: Sener, ITP, Aernova (Gamesa ohia) eta CTA (Teknologia Aeronautikoen Zentroa). Guztien artean, aeroegiturarekin, motorrekin, sistemekin eta ekipamenduekin lotutako hainbat osagai garatzen lagundu dute.

Euskal enpresek hainbat arlotan egin dituzte ekarpenak aireko erral-

A-400M hegazkin militarren proiektuak 20.000 milioi euroko aurrekontua du eta 184 aparatu eraikiko dituzte

doi militar horren eraikuntzan; hala nola, ingeniari-tza, egituraren diseinua, prozesuen berringeniar-tza, metalezko osagaiak fabrikatzea, azalen tratamendua eta mekanizatzea, eta egiaztatze-entseguak.

Hegan elkarrean dioenez, ordea, hori ez da hasiera besterik, proiektuari lotutako enpresek etorkizunean ere ekipamenduak eta zerbitzuak ematen jarraitu beharko baitute; eta eredu berri horrek hainbat hamarkadako bizitza izango omen du. Ekarpenerik garrantzitsuenetakoa Zamudioko ITP enpresak egin du, beraiek arduratu baitira presio baxuko turbina, horren irteera konoa, gasen ihes-hodia eta kanpoko zenbait osagai diseinatzeaz.

Hegazkingintza merkatu krisi nabarmenean murgilduta dagoen une honetan, A-400M hegazkinak dibertsifikazioa ekarri dio euskal industriari, eta horrek, Heganen hitzetan, sendotzen eta garatzen lagunduko dio. Elkarrean osatzen duten enpresek 1.229 milioi euro fakturatu zituzten 2008an; kopuru horren %51 EAEn kokatutako enpresetatik dator, eta bere 9.055 langileen %45 enplegatu ditu.

Euskal klusterra bidaiari-hegazkin handienez lanean

EAEn egoitza duen aeronautika sektorea gazte samarra da oraindik. Sener enpresak espazioaren sektorean egindako jardueraz gainera, 80ko hamarkadaren hasieran ez zegoen aeronautika-sektorean ziharduen enpresa bakar bat ere. Azken hamabost urteotan, euskal administrazioaren laguntzaz, gora egin dute aeronautikaren industriako inbertsioek, enpleguek zein ekoizpenak, eta espazio-sektoreko jardura sendotu egin da. 1998an klusterra sortu eta Hegan elkarrean eratu zen. Gaur egun 9.000 pertsonatik gora ari dira lanean sektore horretan, eta fakturazioaren ia %20 I+G-ra bideratzen da. EAEn biltzen da Espainiako industria aeroespazialaren %17. EAEko industria aeroespazialak fakturatuak diren ia %50 motorren sektoreari dagokio, eta %43 egituraren sektoreari. Sistemen eta ekipamenduen sektoreei %5 eta %2 dagokie, hurrenez hurren.

Ipar Euskal Herria, aeronautikaren gune historiko

Ipar Euskal Herrian ere aeronautikaren gune oso garrantzitsu bat dago, Baiona, Angelu eta Biarritz inguruan; eta badirudi etorkizun handia duela. Berrogei bat enpresa ez oso handi ari dira lanean aeronautika sektorearentzat, eta 2.000 enplegu inguru sortu dituzte. Lan hori Dassault Aviation enpresa multinazionalera bideratzen da, batik bat. Hain zuzen ere, Dassault Aviation da Ipar Euskal Herrian enplegu gehien sortzen duen erakunde pribatua, Baionako Merkataritza eta Industria Ganberaren informazioaren arabera.

Sortu zenetik (1936), multinazional horrek arlo militarrean zein espaziokoan dihardu lanean. Frantziako hainbat tokitan ditu enpresak (Ipar Euskal Herrikoa Biarritzen dago), bai eta bost kontinenteetako beste 70 herrialdeetan ere. Mundu osoan, enpresa-talde horrek bakarrik diseinatu eta ekoizten ditu borroka eta negozio-hegazkinak. Hain justu, gama altuko negozio-hegazkinak ekoizten dituen enpresa nagusietakoa. Hona hemen bere hegazkin-eredu garrantzitsuenak: Mirage, Rafale, Falcon eta nEUROn. 1975etik hona, beren salmenten %67 esportatu egin dute. Falcon hegazkinak soilik aintzat hartuz, ordea, salmenten %90 esportatu dute. Hain zuzen ere, azken bost

urteotan Falconek betetzen du, batez beste, fakturazioaren %58, eta eskaeren %80.

Dassault Aviation-en Ipar Euskal Herriko egoitza Biarritzen dago, esan bezala. Planta horretan, orain arte behintzat, arlo zibilerako bideratutako lanak egiten dituzte, arlo militarreko baino areago. Hegazkinak mihiztatzen eta Falconen fuselajeak bateratzen jarduten dute, beste hainbat pieza eraikitzeaz gainera. Orobat, ekipamenduak eta egitura-osagaiak konpontzeko eta ikuskatzeko

DASSAULT AVIATION

Biarritzeko aeronautika industriaren aspaldiko irudiak. 1936an hasi ziren Louis Bréguet eta Marcel Dassault.

sail bat daukate. Aeronautika-multinazional horrek enplegu asko sortzen ditu Ipar Euskal Herrian, bere enpresako langileak ez ezik azpikontratatu dituen beste enpresa batzuetakoak ere zenbatu behar baitira. Hala, Biarritz, Angelu eta Baiona inguruan 40 bat enpresa ari dira aeronautikaren sektorean, lehen aipatu dugunez, eta 2.000 bat pertsonari ematen diote lana.

Joan den urtean Technocité izeneko poligonoa sortu zuten inguru horretan, jardura aeronautikorako. 28.000 metro koadro hartzen ditu, eta Akitania eta Midi-Pyrénées eskualdeek erdibanatzen dute. Bukatzeko, esan daiteke poligono aeroespazial horrek mundu mailako lehiakortasunerako bokazioa duela.

EAEko industria aeroespazialaren bilakaeran, beste hegazkin erraldoi batek ezarri zuen mugarrira: A380ak. Airbus fabrikatzaileen partzuergoaren ustez, inoiz eraikitako bidaiari-hegazkin handien hori da Europako industriaren lorpenik esanguratsuenetakoa, eta euskal enpresek haren ingeniari, garapen eta fabrikatze lan ia guztietan hartu zuten parte. Nolanahi ere, ekarpenik handiena Zamudioko ITP enpresak (Industria de Turbo-propulsores, S.A.) egin zuen orduan

ere, zalantzarik gabe, enpresa hori munduko erreferentzia nagusietakoa baita motor aeronautikoentzat presio baxuko turbinak ekoizten.

80ko hasieran ez zegoen aeronautikari lotutako enpresa bakar bat ere EAEn; gaur egun 9.000 pertsonatik gora ari dira horretan lanean

EAEko aeronautika sektoreak A380 hegazkinaren alde egin izanak ehunka milioi euroko inbertsioa ekarri zuen garapen-lanetarako. Proiektua ekoizpen fasean dago une honetan; horrek esan nahi du lana bermatuta dagoela hegazkinak iraungo dituen hogeitaurteetarako. Aeronautikaren arloan diharduten gainerako euskal enpresek ere egin diote ekarpena A380 proiektuari, eta etorkizunean ere egingo diote, osagaiak eta lanabesak eraikiz. ■

Babeslea: Gaiñdegia

Euskal Herria, garapen jasangarriko unitatea
Euskal Herria Europako Batasuneko hego-mendebaldeko nazioa

Eragile ekonomiko eta sozialen sareak
Zatuz zu ere, EGIN ZAITEZ BAZKIDE. www.gaindegia.org

Gaiñdegia, Euskal Herriko ekonomia eta gizarte garapenerako behategia
gaindegia@gaindegia.org • 943 304 365

Basque Country Economic and Social Partnership Initiative
2007-2013ko 1. eta 2. programen bidezko proiektu bat
Finantzatuta gaur EAEko Garapen eta Inbertsio Departamentuaren bidez